

ע"פ 6028/21 - רמזי אטרש נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 6028/21

לפני: כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט א' שטיין
כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ

המערער: רמזי אטרש

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
ב-ת"פ 37047-07-20 מיום 15.7.2021 שניתן על ידי
השופטת חגית מאק-קלמנוביץ

תאריך הישיבה: א' באייר התשפ"ב (02.05.2022)

בשם המערער: עו"ד יוסי זילברברג

בשם המשיבה: עו"ד עידית פרג'ון

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטת ח' מאק-קלמנוביץ) ב-ת"פ 37047-07-20 מיום 15.7.2021, בגדרו נגזרו על המערער 4 וחצי שנות מאסר בפועל לצד ענישה נלווית, וזאת בגין

הרשעתו בעבירות של סחר והחזקת כלי נשק. הערעור נסוב על חומרת העונש.

תמצית כתב האישום המתוקן

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, המערער נמנה על חבורת צעירים אשר שכרו יחד דירה במחנה הפליטים שועפאט וענאתא החדשה (להלן: החבורה; ו-הדירה, בהתאמה). בני החבורה נהגו להחזיק ולסחור בכלי נשק, חלקי כלי נשק ותחמושת, ואף שימשו ככתובת לקניית תחמושת ולסיוע אלים בפתרון סכסוכים. בנוסף, החבורה אגרה כלי נשק לצורך איום או פגיעה במי שתכנן לפגוע בהם.

האישום הראשון – ביום 23.5.2020 המערער התקשר לחבר החבורה, אבו עבסה (להלן: אבו עבסה), וסיפר לו כי פנה אליו אדם אשר מעוניין לרכוש נשק ארוך. בשיחה הוסכם כי המערער והרוכש הפוטנציאלי ייפגשו בדירה, ואבו עבסה הודיע כי יצא עם הנשק כדי להיפגש עם המערער אך לא יצטרף למפגש בדירה. בהמשך, משלא ידעו הרוכשים כיצד להגיע לאזור הדירה, סיכמו אבו עבסה והמערער, כי זה האחרון ילך לאסוף אותם כדי להשלים את עסקת הסחר.

בגין מעשים אלו יוחסה למערער עבירה של ניסיון סחר בנשק לפי סעיפים 144(ב) ו-25 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק).

האישום השני – ביום 10.6.2020 או בסמוך לכך, המערער החזיק נשק ארוך, בדק אותו בעצמו או באמצעות אחר, הטעינו ב-18 כדורים וירה – על מנת לוודא את תקינותו. בהמשך, מכר את הנשק לאחר שזהותו אינה ידועה, תוך שסיכם עמו כי לו הנשק לא יירה באופן תקין יוכל להשיבו למערער, ובתמורה יקבל את כספו בחזרה.

בגין מעשים אלו יוחסה למערער עבירה של סחר בנשק לפי סעיף 144(ב) לחוק.

האישום השלישי – ביום 17.6.2020, או בסמוך לכך, התגלע סכסוך בין משפחת המערער למשפחה אחרת, בעקבותיו החלו להצטייד בני החבורה בכלי נשק ותחמושת והתאספו בבית משפחת המערער. המערער ביקש מאבו עבסה כי ימסור לידיו את כלי הנשק הארוך שמכר לאחרונה, וציין כי הנשק נדרש בדחיפות כיוון שעומדת לפרוץ "מלחמה", וכי בכוונתו להביא ארגז תחמושת. בסופו של דבר הושגו הבנות ונמנע השימוש בנשקים.

בגין מעשים אלו יוחסה למערער עבירה של החזקת נשק לפי סעיף 144(א) לחוק.

גזר הדין

3. המערער הורשע בעובדות כתב האישום המתוקן, על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, אשר לא כלל הסכמה לעניין העונש.

4. בגזר דינו, בית המשפט המחוזי הדגיש את חומרת מעשי המערער ואת הסכנה הנשקפת מסחר והחזקה של כלי נשק בידי מי שאינם מורשים לכך; בחן את מדיניות הענישה הנוהגת; ונתן דעתו לגזרי הדין שניתנו בעניינם של מעורבים אחרים בפרשה דנן. בהתחשב בכך, קבע כי מתחם העונש ההולם בעניינו של המערער נע בין 36 ל-90 חודשי מאסר בפועל.

בעת קביעת עונשו של המערער בגדרי המתחם, בית המשפט המחוזי זקף לזכות המערער, בין היתר, את הודאתו במעשיו והאופן בו נטל עליהם אחריות, ולחובתו את הרשעותיו הקודמות, וריצוי תקופת מאסר בעבר. בית המשפט המחוזי הוסיף וציין, כי המניע למעשיו של המערער, כעולה מתסקיר שירות המבחן בעניינו, הוא כספי.

5. בשקלול כל זאת, בית המשפט המחוזי גזר על המערער 4 וחצי שנות מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו, ו-6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירת נשק, למשך 3 שנים.

תמצית טענות הצדדים

6. לטענת המערער, גזר הדין שניתן בעניינו אינו מקיים את עיקרון האחידות בענישה בהתחשב בעונשים שהושתו על מעורבים אחרים בפרשה.

כמו כן, נטען כי בית המשפט המחוזי שגה, בין היתר, בקביעת עונשו של המערער "ברף הגבוה" של מתחם העונש ההולם; בכך שלא נתן משקל ראוי לעובדה כי לא נמצאו אצל המערער נשק או חלקי נשק; בהיות חלקו של המערער בפרשה "מינורי"; ובכך שלא התחשב כנדרש בנסיבותיו האישיות של המערער ובכללן הודאתו במעשיו, והיותו אב לחמישה ילדים, ביניהם ילד בעל צרכים מיוחדים.

7. מנגד, המשיבה סומכת ידיה על גזר דינו של בית המשפט המחוזי, הנותן לשיטתה ביטוי הולם לחומרת עבירות הסחר והחזקת כלי נשק שבהן המערער הורשע. עוד הודגש, כי הוגשו כתבי אישום נפרדים ביחס למעורבים אחרים בפרשה, והעונש שהושת על המערער, אף ביחס לעונשם, מאוזן והולם.

לקראת הדיון, הוגש תסקיר שירות מבחן עדכני בעניינו של המערער, ממנו עולה, בין היתר, כי המערער הביע חרטה על מעשיו, מבטא מוכנות בסיסית להשתלבות בהליך טיפולי, ויתפוס מעתה את גורמי אכיפת החוק ככתובת למתן הגנה במקרים של סכסוכי חמולות. עם זאת, צוין כי המערער בעל נטייה להתנהגות אימפולסיבית, הליכים פליליים קודמים לא הרתיעו אותו מביצוע עבירות והוא אף לא היה מעוניין להשתלב בהליך טיפולי ייעודי במהלך מאסרו.

דין והכרעה

8. לאחר ששקלתי היטב את טיעוני הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערער להידחות.

כלל ידוע הוא כי בית המשפט ייטה שלא להתערב בעונש שהושת על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים שבהם ניכרת חריגה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, או כאשר נפלה על פני הדברים טעות מהותית ובולטת בגזר הדין (ע"פ 3190/21 סיג'מונדי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (3.3.2022); ע"פ 4775/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (17.2.2022)).

בהינתן אמות מידה אלו, ניכר שאין מקום לקבל את הערעור.

9. בית משפט זה שב ומתריע השכם והערב על חומרתן של עבירות הנשק הפושות בחברה הישראלית בכלל, ובמגזר הערבי בפרט (ע"פ 8869/21 מדינת ישראל נ' קואסמה, פסקה 16 (13.3.2022); ע"פ 4456/21 מדינת ישראל נ' אבו עבסה, פסקה 15 (23.1.2022) (להלן: עניין אבו עבסה)). עבירות אלו מגלמות סיכון רבתי לשלום הציבור, לביטחונן ולסדר החברתי, ומעבר לכך הן משמשות קרקע פורייה לעבירות נוספות (ע"פ 4207/21 בעראני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (28.7.2021) (להלן: עניין בעראני)).

בהתאם, ניכרת בשנים האחרונות מגמת החמרה בענישה לשם מיגור עבירות אלו (ע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח, פסקאות 15-16 לחוות דעתי; ע"פ 1695/22 מדינת ישראל נ' גנאים, פסקה 11 (29.3.2022); וכן ראו דברי ההסבר להוראת השעה הקובעת עונשי מינימום לעבירות הנשק, אשר אינה חלה בענייננו (חוק העונשין (תיקון מס' 140 - הוראת שעה), התשפ"ב-2021, ס"ח 2938)).

10. במקרה דנן, מעשיו של המערער המתוארים בכתב האישום המתוקן משקפים שגרת חיים עבריינית אשר בה נשק עובר לסוחר מיד ליד, וכלי נשק נאצרים לשם רווח כספי או הטלת מורא, משהמערער ובני חבורתו מפילים חתתם על "יריביהם" תוך שמעשיהם חותרים תחת ערכים בסיסיים של שלום הציבור ובטחונן. מעשים אלו מחייבים ענישה הולמת ומרתיעה.

11. אשר לטענות המערער ביחס לחוסר הלימה בין חלקו "המינורי", כלשונו, לבין העונש אשר הושת עליו - איני מוצא בהן ממש. בית המשפט המחוזי התחשב כראוי בחלקו היחסי במעשים המתוארים בכתב האישום המתוקן, ובל נשכח כי הוא נמנה על חבורת "מלאכי רעים", והולמים לעניין זה דברים שקבעתי אך לאחרונה בעניין אבו עבסה, פסקה 15:

"בהתאם לזאת, וכחלק מתפקידו של בית המשפט בביעורן של תופעות קשות אלו, קיימת חשיבות של ממש להטלת ענישה הולמת ומרתיעה על כל חוליות השרשרת העבריינית - החל מיצרני או מבריחי הנשק הבלתי חוקי, דרך הסוחרים בו, ועד לאלו הנוטלים אותו לידם ועושים בו שימוש בלתי חוקי".

הוזה אומר: אין לקבל דרך טיעון שכזו, המבקשת להפחית מחומרתן של עבירות של סחר בנשק והחזקת נשק. עלינו להעביר מסר חד וברור - עבירות אלו הן שמובילות להפצת נשקים בידי גורמים בלתי מורשים, ועל כל מי שבוחר לעצמו "עיסוק" בדמות סחר בנשק בלתי חוקי לדעת כי הוא צפוי לענישה קשה עד מאוד, וכי סופו לרצות עונש מאסר

12. ביחס לטיעון המערער לפיו לא ניתן משקל ראוי לכך שכלי הנשק מעולם לא נתפסו, הרי שטיעון זה בעוכרי המערער מפני שהעובדה כי כלי הנשק עודם "מסתובבים" אצל גורמים בלתי ידועים, מצדיקה החמרה בעונשו של המערער, וודאי שלא הקלה בו, תוך התחשבות בפוטנציאל הנזק העתידי הנלווה לנשקים אלו (ע"פ 2761/21 עואלי נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (22.8.2021); עניין בעראני, פסקה 11; ע"פ 7473/20 מדינת ישראל נ' מחאמיד, פסקה 25 (29.6.2021)).

13. מכאן לטענות המערער במישור עקרון האחידות בענישה - עקרון זה אכן מהווה נדבך משמעותי בגזירת העונש ונועד להבטיח שוויון בפני החוק ולמנוע שרירותיות בענישה. העיקרון מורה כי ראוי להחיל שיקולי ענישה דומים על מקרים הדומים מבחינת סוג העבירות ואופיין, ונסיבותיהם האישיות של הנאשמים (ראו מני רבים: ע"פ 4074/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (22.7.2019); ע"פ 5359/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (13.4.2021)).

בפרשה דנא, בעניין בעראני הוחמר עונשו מ-28 חודשי מאסר בפועל ל-36 חודשים; בעניין אבו עבסה הוחמר עונשו מ-54 חודשי מאסר בפועל ל-72 חודשים; ובעניין ע"פ 6068/21 מדינת ישראל נ' פקיה (19.12.2021) הוחמר עונשו מ-14 חודשי מאסר בפועל ל-25 חודשים. יוצא אפוא, מעיון בפסקי הדין וגזרי הדין שניתנו בעניינים של שאר המעורבים בפרשה, כל אחד על נסיבותיו השונות, ניוכח כי העונש שהושת על המערער עולה בקנה אחד עם עיקרון האחידות בענישה.

יובהר, בבחינת למעלה מן הצורך ועל רקע טיעונו של הסנגור בעניין, כי אף אם עונשם של חלק מבני החבורה הוחמר רק על ידי ערכאת הערעור, אין בכך להצדיק הקלה בעונשו של המערער עליו נגזר מלכתחילה עונש הולם על ידי הערכאה הדיונית.

14. כמו כן, איני מוצא ממש בטענות המערער בדבר המשקל אותו ראה בית המשפט המחוזי להקנות לנסיבותיו האישיות והמשפחתיות. נסיבות אלו שוקללו כנדרש על ידי בית המשפט המחוזי, לצד יתר השיקולים ונסיבות העבירה. זאת בשים לב לכך שנקבע לא פעם, כי בעבירות נשק גובר האינטרס הציבורי בדבר הצורך בהרתעת הציבור על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם (עניין אבו עבסה, פסקה 18; ע"פ 4775/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (17.2.2022)).

15. סוף דבר - אין מקום להתערב בעונש שבית המשפט המחוזי גזר על המערער. העונש הולם את חומרת מעשיו; מתחשב כדבעי במכלול נסיבות העבירה ונסיבותיו האישיות; ואף עולה בקנה אחד עם עיקרון האחידות בענישה.

16. אני סבור אפוא כי יש לדחות את הערעור, וכך אציע לחברי וחברתי.

השופט א' שטיין:

אני מסכים.

שופט

השופטת ג' כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

ניתן היום, י"ד באייר התשפ"ב (15.5.2022).

שופטת

שופט

שופט
